

מסורת הש"ס

חלק פרק אחד עשר סנהדרין

צו.

תורה אור

1. ביום ההוא יגלח אדני בתער השבירה בעברי נהר במלך אשר את הראש ושער הרגלים וגם את חזקן תספה: ישיעיהו ז
2. ויהי הוא משתחזה בית נסרף אלהיו ואדרמלק ושראצר בניו הבחיו בחורב והחמה נמלטו ארץ אררט ומלך אסר חדר בנו תחתי:
3. והחל עליהם לילך הוא ונבדיו ופס ורדפם עד חובה אשר משמאל לרמשק:
4. יאבד יום אולך בו והלילה אמר הרה נבר: איוב ג
5. מן שמים נלחמו הבוכים ממסלותם נלחמו עם סיסר:
6. וישמע אברם כי נשבה אחיו ורק את חניכיו ולידי ביתו שמנה עשר ושלש מאות ורדף עד דן: בראשית יד
7. וישם את האחד בבית אל ואת האחר נתן בן: מלכים א יב כט
8. מן נשמע נחרת סוסיו מקול מזהלות אבריו רעשה כל הארץ ויבאו ויאבלו ארץ ומלואה עיר ושבב בה: ירמיהו ח טו
9. צדיק אתה יי כי אריב אלך אך משפטים אדבר אותך מדיע דרך רשעים ילך כל בגדי בגדי: ירמיהו יב א
10. כי את רגלים רצתה וילאך ואין תתמה את הסוסים ובראך שלום אתה בוסת ואין תעשה בגאון הירד:
11. לנבאים נשבר לבי בקרבי רחפו כל עצמותי הייתי כאיש שבור וכגבר עברו יין מפני יי ומפני דברי קדשו: ירמיהו כג ט
12. בעת ההוא שלח מידך בלאדן בן בלאדן מלך בבל ספרים ומנחה אל חזקיהו וישמע כי חלה ויחזק:
13. וכן במלצי שרי בבל המושלחים עליו לרש המופת אשר יהי בארץ עובד האלהים לנסותו לדעת כל בלבבו: דברי הימים ב לב לא
14. הנני משיב את צל המעלות אשר ירדה במעלות אחו בשמש אחרנית עשר מעלות ותשב השמש עשר מעלות במעלות אשר ירדה: ישיעיהו לח ח
15. בן יכבד אב ונכבד אדני ואם אב אני איה כבודי ואם אדוני אני איה מוראי אמר יי: יצא את לבם הכהנים ביום שמי ואמרתם בזה ביום את שמך:
16. ובחדש החמישי בעשור לחדש היא שנת תשע עשרה [שנה] למלך בבל: ירמיהו נב יג

כי הא מילתא. דלקמן מודעינן להו כי היכי דחזין לקמן דלא זכה נבוכדנצר לאותו כבוד אלא מפני זכות ד' פסיעות כדאמרין לקמן ה"ג אמרי' לצני עמי הארץ דלא זכו לאותו כבוד אלא מחמת זכות מעט שהיה נאציהס מ"ר. ואית דאמרי דרבי זירא דלעיל קאי אצני סמחריז אע"ג דשלח רבי יהודה הוהו צני ע"ה לכבדן שמהס מלא תורה כי היכי דנפקו מסמחריז כי הא מילתא מודיעים להו לצני ע"ה דהא דמוקרין להו לאו משום אציהס אלא משום מורה שזהס שלא מוזח דעתס עליהס ויאמרו אצומיהס דציקס היו: מדוע דרך רשעים ללחם. מפני מה הללית נבוכדנצר וכבש ירושלים: אהרדו ליה. לירמיה: צלעי מים. מרשק"ו צלע"ו: ד' פסיעות. מפורש לקמן: על אחס כמה וכמה. שהיו כל אדם יכולין לתמוה על ממן שכן גדול ששתלס עליהס: לנציאס. אצרהס יאחק ויעקב: נשבר לני נקרב. כלומר תמהתי על ממן שכן: שפי שעות. כדי שלא יהא פנאי לספרו ולקברו: אספת. נתרפא: אהרדינהו הקצ"ה. להקן שעות לחזקיהו דלוחו היום שנתרפא חזקיהו היה של כ"ב שעות: רסט נפריס. דשלח: לא היה להס פקנה. שהיה סכרו מרובה והיה לו רשות לאבד שאריתו: הוס כפיס שמיס ושמיס דאצוס. כדי שיתכבד אציו לכך נקרא שס אציו עליו שנקרא מרוךך נלאדן דאי לא כתיב אלא מרוךך בן נלאדן לא היו מיתמרי עליה שמיס דאצוס דהכי נכתיב וכלוה אינשי פלוני בן פלוני להכי כתיב מרוךך נלאדן: נחדש החמישי בעשור לחדש צא נכוור און רב טכחיס עמד לפני מלך בבל בירושלם. אלמא נבוכדנצר סליק לירושלם: ומי בבית אל ואת האחד נתן בן ואף אותו רשע לא נתגבר עד שהגיע לון שנאמר *מן נשמע נחרת סוסיו אמר רבי זירא אע"ג דשלח ר' (יהודה בן בתירא מנציבין) הוהו בוקן ששכח תלמודו מחמת אונסו והוהו בוורידין כר' יתודה והוהו בבני עמי הארץ שמהן תצא תורה כי הא מילתא מודעינן להו *צדיק אתה ה' כי אריב אלך אך משפטים אדבר אותך מדוע דרך רשעים צלחה שלו כל בוגדי בגד נטעתם גם שורשו ילכו גם עשו פרי מאי אהדרו ליה ¹⁰ כי את רגלים רצתה וילאך ואין תתחרה את הסוסים ובארץ שלום אתה בוסת ואין תעשה בגאון הירדן משל לאדם אחד שאמר יכול אני לרוץ ג' פרסאות לפני הסוסים בין בצעי המים נודמן לו רגלי אחד רץ לפניו ג' מילין ביבשה ונלאה א"ל ומה לפני רגלי כך לפני הסוסים עאכ"ו ומה שלשת מילין כך ג' פרסאות על אחת כמה וכמה ביבשה כך בין בצעי המים על אחת כמה וכמה אף אתה ומה בשכר ארבע פסיעות ששלמתי לאותו רשע שרץ אחו כבודי אתה תמיה כשאני משלם שכר לאברהם יצחק ויעקב שרצו לפני כסוסים עאכ"ו היינו דכתיב ¹¹ לנביאים נשבר לבי בקרבי רחפו כל עצמותי הייתי כאיש שבור וכגבר עברו יין מפני ה' ומפני דברי קדשו הני ד' פסיעות מאי היא דכתיב ¹² בעת ההיא שלח מרוךך בלאדן בן בלאדן מלך בבל ספרים וגו' משום כי חלה חזקיהו ויחזק שדר ליה ספרים ומנחה (אין) ¹³ לדרוש (את) המופת אשר היה בארץ דאמר רבי יוחנן אותו היום שמת בו אחו שתי שעות היה וכי חלה חזקיהו ואיתפח אהרדינהו קודשא בריך הוא להנך עשר שעי ניהליה דכתב ¹⁴ הנני משיב את צל המעלות אשר ירדה במעלות אחו בשמש אחורנית עשר מעלות ותשב השמש עשר מעלות במעלות אשר ירדה האי א"ל חזקיהו חלש ואיתפח אמר איכא גברא כי האי ולא בעינא לשדורי ליה שלמא כתבו ליה שלמא למלכא חזקיה שלם לקרתא דירושלם שלם לאלהא רבא נבוכד נאצר ספריה דבלאדן הוה ההיא שעתא לא הוה התם כי אתא אמר להו היכי כתביתו אמרו ליה הכי כתבין אמר להו קריתו ליה אלהא רבא וכתביתו ליה לבסוף אמר אלא הכי כתבו שלם לאלהא רבא שלם לקרתא דירושלם שלם למלכא חזקיה אמרי ליה ¹⁵ קריינא דאוגרתא איהו ליהוי פרוונקא רהט בתריה כדריהט ¹⁶ ארבע פסיעות אתא גבריא אל ואוקמיה אמר ר' יוחנן אילמלא ¹⁷ (לא) בא גבריא אל והעמידו לא היה תקנה לשונאיהם של ישראל מאי בלאדן בן בלאדן אמרי בלאדן מלכא הוה ואישתני אפיה והוה כי דכלכא הוה יתיב בריה על מלכותא כי הוה כתיב הוה כתיב שמיא ושמיא דאבוה בלאדן מלכא היינו דכתיב ¹⁸ בן יכבד אב ועבד אדניו בן יכבד אב הא דאמרן ועבד אדניו דכתב ¹⁹ ובחדש החמישי בעשור לחדש היא שנת תשע עשרה [שנה] למלך נבוכדנצר מלך בבל בא נבוכדנצר רב מבחים עמד לפני מלך בבל בירושלם וישרף את בית ה' ואת בית המלך ומי

אשני נפשך. שנה עמך כדי שלא יכירוך: ואגוייך אלא. אני אגלחך: קשייפא. גרעיני תמרים: טחון. אלו גרעינין וניתן לך מספרים. והיינו דכתיב ²⁰ בתער השכירה על שס שטרח נתנו לו תער לגלח ואחיו שכר נתנו לו בעצרי נהר ²¹ דברים שדרךן לעשות על ידי נהר דהיינו טחנית ריחים: וגם טחון סספה. דלא כתיב גלוח אלא ארשא אכל און כתיב סספה ²² לשון כלוי על ידי אור שכלתה לגמרי: גירסיס לארמאס ושפר נאפיה. אס אתה מחך את הארמאס והוטב צניינו העבר לו אס צוקנו ולא שבעת חוכא מיניה: ²³ ציפס נסרף אלהיו. לשון נסר שהשתחוה לנסר ועשאו אלוה: היינו דכתיב ויהי הוא משתחוה מפני שמתחמה לשס הכוה: ויחלק עליהס. אידי דליריי ²⁴ צמלכיס איירי נמי צהא קרף דכתיב ²⁵ ויהי בלילה ההוא וילא מלאך ה' וגו' נקט ויחלק עליהס לילה וגו': מלאך שזדמן לאצרהס לילה שמו. והוא סייעו: מעשה לילה. שנלחמו בשצילו כוכבי לילה כמו שעשו בשציל צק: טכא מליה דר' יאחק נפחא מדבר נפחא. ר' יוחנן דמקרי צר נפחא כבולא הס"ס כמו (צ"מ דף פה:) מאן עייל צר נפחא נראה למורי דאציו של ר' יוחנן הוי נפחא ולהכי מיקרי צר נפחא ואית דמפרשי צר נפחא על שס יופיו: הוהו צוקן. אע"פ ששכח תלמודו הואל ומחמת אונסו הוא: הוהו צורידין כר' יהודה. דאמר צשחית חולין (דף כו.) עד שישחוט את הורידין של עוף הואל וזולתו כולו כחמד אינו חותכו ומולחו ככשר חיה ובהמה: הוהו צני עמי הארץ. שנעשו תלמידי חכמים לעשות להס כבוד שמהס מלא תורה לישראל שהרי ילאו שמעיה ואבטליון מצני צניו של סנחריז ומצני צניו של המן למדו תורה צני צק דלקמן [ע"פ צ]. ואע"ג דאמר רבי יהודה הכי הוהו צני עמי הארץ:

- א) גי' צ"ש ריב"ל, צ) כרכות ט; א) לעיל דף פב. צ"מ פג; ד) [נבוכדנצר] ויילקוט איתא שגס ויכא ברש"י ירמיה יב פ"ה, ה) [ע"י חוס' מגילה כח.], ו) [ישעיה ז, ו] [אס], ח) [אס], ט) [צ"ל אחר ד"ה] היינו, י) [לעיל טה:], כ) [מ"ב יט,]

גליון הש"ס

נב" קריינא דאוגרתא. נמחומא פ' תשא איתא דמרוךך נלאדן בעלמו נמחומא ורסט נפריס: פסיעות:

לעזי רש"י

מרשק"ו [מרשק"ו]. ביצה, מקוה מים ורדדים.